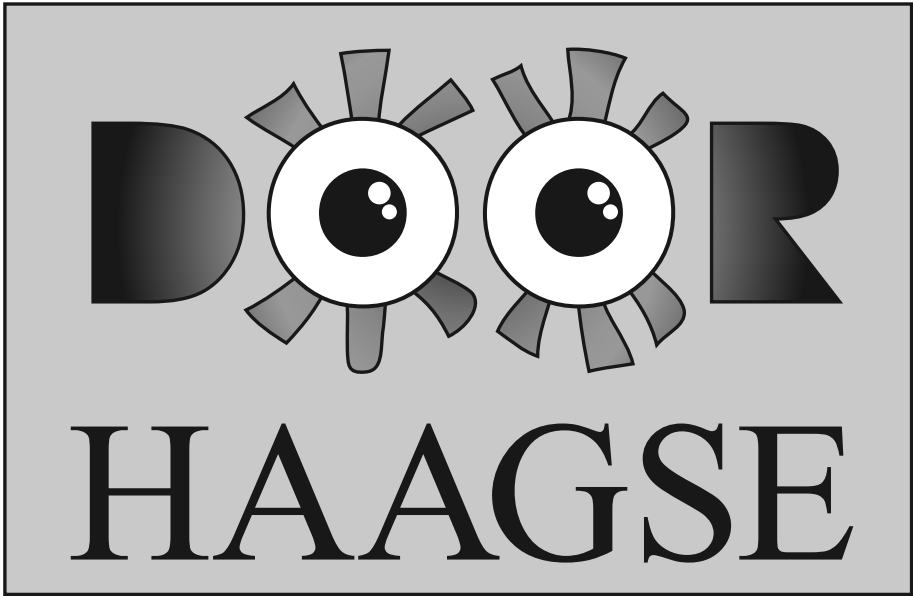

ERIK VAN VENETIË
JUR DE HAAN

ogen

Topambtenaren en Kamerleden tillen
de gemeentelijke lobby naar een hoger niveau

Copyright © Erik van Venetië en Jur de Haan, 2018

Vormgeving en illustraties: Marjolein van Dam, Lein in beeld
Uitgeverij: Brave New Books

ISBN paperback: 9789402170184

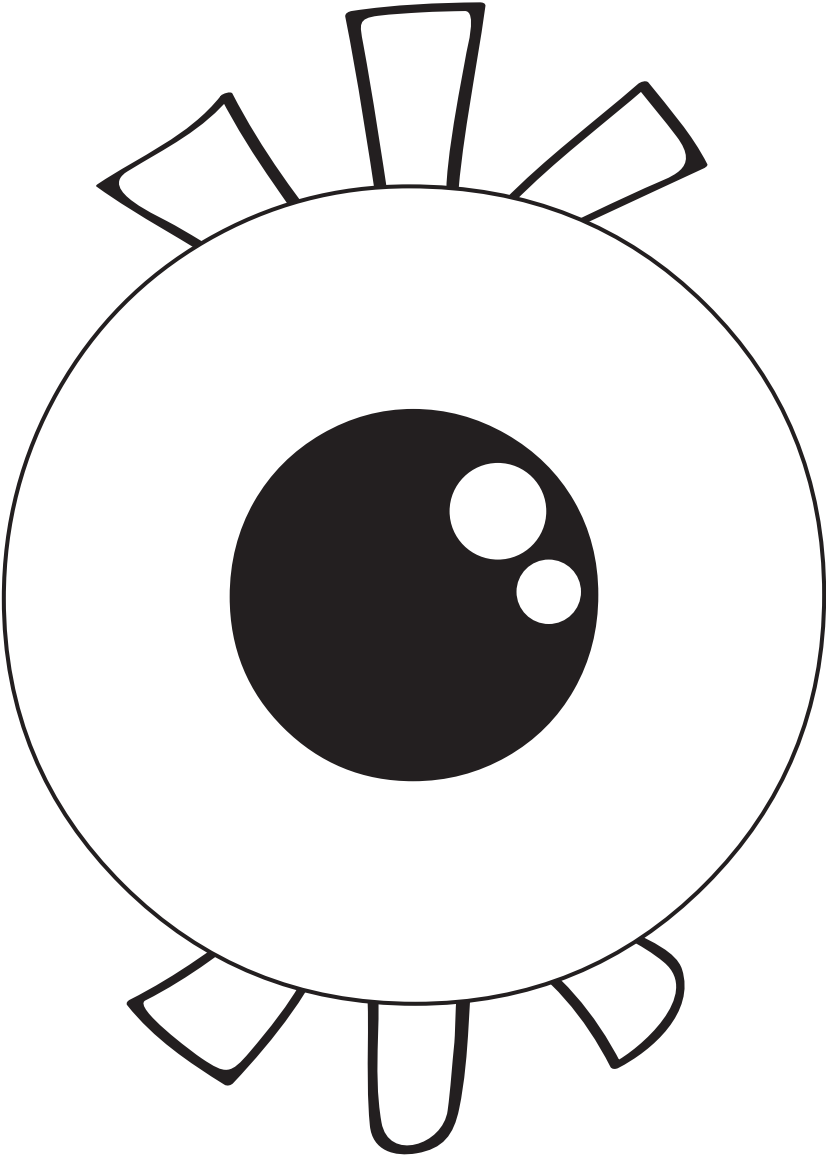
ISBN hardcover: 9789402170719

ISBN e-book: 9789402170276

Alle rechten voorbehouden / All rights reserved Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Noch de maker, noch de uitgever stelt zich echter aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolledigheden in deze uitgave.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. De ontvangers. ‘Wij spelen hier in de eredivisie’	15
2. De gemeentelobbyisten. ‘Meer dan een oliemannetje’	21
3. Begin bij de departementen. ‘We hebben de gemeenten nodig’	27
4. Op eieren lopen met Kamerleden. ‘Wat kan ik voor je doen?’	35
5. De wendbare lobbyboodschap. ‘Weet me te raken’	47
6. Sluit meer bondgenootschappen. ‘Benut de kennis van de eindgebruiker’	55
7. Boodschappen doen in de eigen partij. ‘Whatsappen via de binnenlijn’	61
8. Lobbyen via Twitter. ‘Het elitaire medium voor ons soort mensen’	65
9. Breek uit de bubbel. ‘Op bezoek bij de Echte Mensen’	73
10. Passie en enthousiasme. ‘Ik zoek aanjagers met drive’	81
11. De gemeentelijke lobby naar een hoger niveau. ‘Geef ons krachtige partners’	87
Woordenlijst	99
Meer lezen	103
Over de auteurs	107
Over de cursussen	109
Register	111

Voorwoord

Om maar met de boodschap aan de gemeenten te beginnen: lobbyen moet. En als je het dan doet, doe het dan goed. Ken de Haagse binnenwereld. En weet waar de ontvangers van jouw lobby gevoelig voor zijn.

Een Kamerlid zegt het in negatieve termen: ‘Gemeenten kunnen het zich niet meer permitteren te weinig zicht te hebben op hoe de Haagse beslissers te werk gaan’. Ze kunnen het zich niet veroorloven niet te lobbyen.

Lobbyen in Den Haag, waarom is dat zo nodig?

Gemeenten krijgen steeds meer te zeggen: over zorg, wonen, jeugdhulp, verkeer, ruimtelijke inrichting, milieu, participatie van groepen burgers die buiten de boot dreigen te vallen. De grote steden worden bovendien de economische magneten van het land. Als de ‘kraamkamers van het beleid’ experimenteren gemeenten met nieuwe aanpakken, samen met stakeholders in de stad. Gemeenten hebben te maken met burgers die meedenken en meedoen, met of zonder sociale media. Gemeenten kennen de schurende verhalen van de Echte Mensen over hoe het Haagse beleid uitpakt. Gemeenten krijgen meer taken, ze innoveren, de burger beïnvloedt

mee en de steden worden steeds belangrijker. Zet daarbij dat de Europese Unie meer voorschrijft.

Dan is lobbyen in Den Haag een aflopende zaak, zou je zeggen. Ach, laat Den Haag maar zitten.

Maar nee hoor. Steeds meer gemeenten zijn te vinden in het Tweede Kamergebouw en in de torens van de departementen. En zij niet alleen. Het aantal Haagse lobbyisten uit allerlei sectoren neemt toe.

Waarom is Den Haag zo aantrekkelijk?

Omdat er zo veel te halen is. De rijksoverheid schrijft de wetten en de regels, ook al zijn die sterk door Europa beïnvloed. Het rijk verdeelt veel geld, zolang de gemeenten zelf weinig belasting heffen. Het is de traditionele rol van Den Haag als 'baas'. En ondanks de decentralisaties bemoeit Den Haag zich nog met die overgeheveldde taken, zij het op een andere manier.

En omdat Den Haag er een rol bij heeft gekregen. De nieuwe rol van partner. Daarvoor hebben rijk en gemeenten elkaar nodig. Om samen creatieve oplossingen te bedenken voor maatschappelijke kwesties. De rijksoverheid en de gemeenten staan daarin zij aan zij. Samen maken ze afspraken in city deals en regiodeals.

De trend naar polderen op het regionale niveau zet zich voort, over alle mogelijke bekende en nieuwe onderwerpen: immigratie en demografie, veiligheid en big data, economie en arbeidsmarkt, bereikbaarheid en duurzaamheid, participatie en digitalisering. In die nieuwe verhouding moeten gemeenten op gelijk niveau meepraten en meedenken.

Gemeenten die weten hoe het er in Den Haag aan toegaat en waar ze in Den Haag gevoelig voor zijn, hebben een voorsprong.

Dit boek biedt die kennis. Het is het eerste boek dat is geschreven vanuit het perspectief van de Haagse ontvangers van de lobby: de Tweede Kamerleden en de topambtenaren van de departementen. In de handboeken over lobbyen lezen we immers dat het belang van de ontvanger cruciaal is in iedere lobby.

Kijkend naar de gemeenten verbazen de ontvangers zich, ze ergeren zich en ze hebben kritiek. Oké, het aantal gemeenten en groepen van gemeenten dat professioneel lobbyt, neemt toe. Die zijn van harte welkom in Den Haag. De andere gemeenten bakken er nog niet veel van. Ze hebben weinig oog voor het belang van de ander, ze bedelen om meer geld, ze komen niet met oplossingen, om maar een paar veelgehoorde klachten te noemen. Zij zijn minder welkom.

De Kamerleden en de topambtenaren zijn kritisch, maar ze helpen de gemeenten ook graag hun lobby te verbeteren. In dit boek geven ze nieuwe inzichten in de eigenaardige Haagse binnenwereld. En ze strooien kwistig met adviezen. Daarmee kunnen gemeenten hun voordeel doen.

We hebben het boek geschreven voor een brede doelgroep. Natuurlijk voor de burgemeesters, de wethouders en de gemeenteambtenaren die hun lobbykracht in Den Haag willen vergroten. Voor de beginners om binnen te komen in Den Haag. En voor de ervaren bestuurders om binnen te blijven. De inzichten van de ontvangers zijn ook nuttig voor de bedrijven,

brancheorganisaties, provincies en voor de groeiende groep andere organisaties en burgeractivisten die lobbyen in Den Haag. Ten slotte is dit boek interessant voor de ontvangers zelf. Zij worden de hele dag belobbyd. De doelwitten van de lobby lezen hoe hun collega's aankijken tegen de gemeentelijke lobby. En hoe zij zelf als ontvanger de relaties met de gemeenten beter kunnen benutten.

Hoe kwam dit boek tot stand? In 2014 publiceerden we het e-book *De Lobbyende Gemeente*. Kamerleden en topambtenaren vertelden over de kenmerken van de effectieve positionering en lobby en hoe gemeenten in Den Haag presteren. De verhalen kwamen uit interviews die gemeenteambtenaren hielden met de Haagse ontvangers. De interviews zijn een onderdeel van de cursussen die we geven aan strategen, bestuursassistenten, projectleiders en lobbyisten van gemeenten.

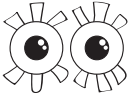
Uit de cursussen met de interviewrondes na 2014 haalden de deelnemers veel nieuwe informatie. Bovendien hoorden we dat de lezers toch ook graag een papieren boek in handen willen hebben. Dit boek is het resultaat. Het is de geheel herziene en flink aangevulde editie van *De Lobbyende Gemeente*. Een enkele passage uit het e-boek is nog herkenbaar, maar het overgrote deel is nieuw. Zo'n boek rechtvaardigt dan ook een nieuwe titel.

We hebben informatie gebruikt uit negen interviewrondes, van 2012 tot en met 2017. In totaal vertelden 45 Haagse ontvangers over hun ervaringen: Tweede Kamerleden uit bijna alle politieke partijen en topambtenaren van de ministeries van I&M, VWS, SZW, OCW, BZ, BZK, V&J en EZ.

Ze spraken vrijuit, zonder blad voor de mond, in de besloten setting van de cursussen. Daarom noemen we hun namen niet.

Erik van Venetië en Jur de Haan

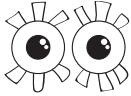
Januari 2018

Waar gemeenten over lobbyen in Den Haag

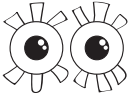
Er zijn honderden onderwerpen waar gemeenten voor of tegen lobbyen in Den Haag. We geven een ruwe selectie om de variatie te laten zien.

- Tegen meer vluchten op Lelystad Airport.
- Voor meer mogelijkheden om de criminaliteit aan te pakken.
- Voor één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt.
- Voor meer mogelijkheden voor Integrale Kindcentra.
- Tegen het schrappen van de intercitystop op het station.
- Voor meer geld om de Jeugdwet uit te voeren.
- Voor meer geld voor huishoudelijke hulp.
- Tegen meer goederentreinen met gevaarlijke stoffen door de stad.
- Voor de verbreding van de snelweg rond de stad.
- Voor een aansluiting op de snelweg.
- Voor een investerende corporatie in de woningmarktregio.
- Voor een pilot met verplichte anticonceptie voor onmachtige moeders.
- Voor een rijksbijdrage aan de economische versterking van een regio.
- Tegen het vertrek van de Belastingdienst of de rechtbank.
- Tegen de bouw van windmolens.
- Voor het binnenhalen van het hoofdkantoor van een multinational.
- Tegen de vermindering van de subsidie aan een theatergroep.
- Voor een ander verdeelmodel van de bijstandsgelden over de gemeenten.
- Voor meer experimenteerruimte om mbo'ers aan het werk te krijgen.
- Tegen de beperking van het heffen van leges voor bestemmingsplannen.

Wat is lobbyen en public affairs?

Het informeel beïnvloeden van de formele besluitvorming. Dat is de meest huiselijke definitie van lobbyen. De daadwerkelijke lobbyactiviteiten komen na veel voorbereiding: informatie zoeken, trends en stakeholders analyseren, strategie bepalen, bondgenoten betrekken, intern overleggen. Al die werkzaamheden samen heten public affairs (PA): het scala aan systematisch voorbereide activiteiten dat door een organisatie wordt ingezet om het beleidsproces en de maatschappelijke context te beïnvloeden. Het daadwerkelijke lobbyen is daarvan het sluitstuk.

Lobbyblindheid: wel of geen lobbyist?

Wie is er eigenlijk een lobbyist? Daarover bestaan verschillende opvattingen.

- De burgemeester die in Den Haag opkomt voor het behoud van de rechtbank in zijn stad ziet zichzelf niet als lobbyist.
- De wethouder die overlegt met de minister over de verbreding van een snelweg ziet zichzelf niet als lobbyist.
- De gemeentebtenaar die met een ambtenaar op het departement praat over de financiering van een culturele instelling ziet zichzelf niet als lobbyist.
- De public-affairsadviseur op de loonlijst van een gemeente, die de Haagse contacten legt voor de wethouder of de burgemeester, ziet zichzelf wel als lobbyist.
- De lobbyist van een lobbybureau, ingehuurd door een gemeente om in de Haagse wandelgangen te pleiten voor een spoortunnel, ziet zichzelf wel als lobbyist.
- Het Kamerlid van de SP ziet 'de man van de bank met een glimmend koffertje en een strak pak' als lobbyist.
- De Haagse topambtenaar ziet de wethouder die komt zoeken naar een gemeenschappelijke oplossing niet als lobbyist.
- Het Kamerlid van de SP ziet de groep rolstoelers die komt pleiten voor betere toegankelijkheid van de binnensteden niet als een lobbygroep, maar als mensen uit de achterban die opkomen voor een goed doel.